

Naša šola.

(Mladostni spomini; spisal Dobrávec.)

IV.

Sce jedno o Ivaničevem Janku in Rogljevem Vladku!

Nekega dne po preteklih binškoštnih počitnicah smo poskusili srečo z račjim lovom. Bilo je v četrtek popoldne, naloge in druge sitnosti smo imeli že v redu, ko se je spomnil Vladko: pojdimo rake lovit. Voda ni bila več mrzla, a starišem smo morali obljubiti, da bomo lovili le tam, koder je plitvo, pa čevlje na ramo in hajdi! po trati naravnost k potoku, ki teče pod našo vasjo. Ivaničev se je nekam dolgo mudil na bregu. Vsi smo ga klicali za seboj v vodo in mu že kazali kleščarje, ki so nas grizli in ščipali, kjer so mogli doseči. Toda Janko je moral imeti drugačne muhe.

»Koliko stavim«, je rekel Vladku, »da bom potem prej obut kot ti?«

»I, kaj ti še ne pride na misel? Moji čevlji so lahki, dovolj veliki in tudi brez onih sitnih luknjic, kakor moraš ti pretikati vrvico in stikati in natezati, vozlati in stokati prej kot je kaj. Jaz ne stavim.«

»No, vendar za pest češenj jutri ob 10. uri.«

»Torej naj bo, pa vedi, da jih bom zobal jaz in ne ti. Sedaj pa brž v vodo, da mi podaš roko, sicer ne velja. Baličev Lojze je vjel že dva velika raka. Vsaj tolika sta kot berača Jeronima brezpetnik.«

Janko ni dosti poslušal o rakah, oprezno se je ozrl po čevljih na bregu, menda se je bal, da bi jih kdo ne pobral ali kaj, potem je še-le skočil v vodo in dejal: »velja!« Vladko mu je pritrtil, in vsi smo lovili, le Cerkovnikov Tonček je nabiral plen v veliko rdečo ruto ter bredel za nami.

Zazeblo nas je in skobacali smo na suho. Tonček je moral vpričo vseh razgrniti ruto po travi in prešteti rake, potem pa k čevljem, Baličev je stražil ujetnike.

»Ti«, pravi navihani Janko Vladku, »ali še veš, da sva stavila?«

»Vem«, reče mu ta in hiti natikati desni čevelj.

»Pa veš tudi, da rada zleze kača v obuvalo, kjer je gorko?«

Vladko se ni dosti zmenil za svarilo, marveč hitel tlačiti nogo še v drugi čevelj. Mislil si je menda: Tebi že kaže tako govoriti, ali češnje, češnje bodo pa le moje. Kar začuti v čevlju nekaj mrzlega — — —

»Kačo, kačo imam v čevlju! Pomagajte, pomagajte! Oh, če je gad in me ugrizne! Moj Bog, moj Bog!« Čevlja ni mogel več stresti z noge in valjal se je samega strahu po travi, da se nam je smilil vsem. Kaj naj začnemo? — Pogumnejša kakor: Baličev in Cerkovnikov sta stopila bližje ter molčé ugibala, kaj bi, kako bi? Slednjič se jima pridruži še Janko, prime junaški za čevelj in veli Lojzetu: »Drži ga ti za nogo, da ga sezujeva!«

Kmalu je bil čevelj sezut, iz njega je pa skočila — mala zelena žaba, ki je prišla iz velikih stisk zopet na zlato svobodo. Vsi smo se zakrohotali kakor iz jednega grla, le Vladko je bil še bled od straha. Slednjič je pogledal Janka, zasmejal se z nami in mu rekel: »Čakaj, Janko, dobil si stavo,

pa po zvijači, ker si mi sam dejal žabo v čevelj, to vem. Čakaj, midva se že še pobotava.«

Janko stopi k njemu in reče: »Ne zameri, Vladko, nisem mislil, da ti bo tako hudo, tudi za češnje ne maram. Ménil sem, da otreseš čevelj prej, ko ga natakneš na nogo. Saj bi ti lahko prišel vanj tudi zajec, ne le žaba.«

Nihče se ni več oziral na te besede, saj smo bili prijatelji. Veseli smo se vrnili domov ter izročili rake Vladkovi materi za nekoliko drobiža.

Drugo nedeljo potem je bil gospoda Brneta god.

Oče Rogelj mu je hotel napraviti veselje s tem, da je skrivaj naučil Vladka, Janka in Baličevega Lojzeta po jedno pesem za voščilo. Učili so se, da je kar pokalo. Soboto zvečer je bila pri Rogljevih zadnja poskušnja. Vse se je sponeslo gladko. Dečki so se naučili menda prav dobro in tudi zapomnili so si, katere besede v voščilu treba posebno poudariti, kedaj treba naskloniti glavo in kedaj kreniti z roko ali očmi. Vsi so znali, najbolje pa Vladko. Oče župan jih je pohvalil in jim naročil, da se ne smejo naslednji dan kar nič prestrašiti. »Čemu tudi?« jim je rekel. »Človek, ki pride v hišo s poštenim namenom, želeč svojemu učitelju pokazati srčno hvaležnost za prejete dobrote, pa bi se bal? To je nespametno.«

Zato so vsi trije mirno zaspali tisti večer.

Zjutraj pred veliko mašo so se opravili v praznično obleko in šli voščiti. Baličev je imel govoriti prvi, za njim Vladko in slednjič Janko. Medpotoma je še podražil Vladko Ivaničevega, kako mu je utaknil oni dan žabo v čevelj, in vsi so se smijali.

»Saj menda nisi jezen zastran češenj, ker jih nisem maral. Vem, da si jih raje pozobal sam.«

»Jezem nisi, mu pomaga Lojze, dobro se ti pa vendar ne zdi.«

»Jezem nisem — pa Janko bo že videl, kakšno mu nakanim.«

Bili so pred šolo.

Sleherni dan so hodili čez prag in sleherni dan so bile stopinje lažje, kot danes. Bog vedi zakaj! Zdelo se jim je, da je danes vse bolj praznično in slovesno v teh prostorih. Drug drugega so plašno pogledovali, kdo bi prvi potrkal in pritisnil kljuko. Že tukaj se je zmešala vrsta: na mestu Lojzeta je odprl Janko.

Gospod Brne je menda že skozi okno opazil malo odposlanstvo naše šole in se odzval takoj po trkanju z močnim, nekoliko hreščočim glasom: »Notri!« Vsem trem je začelo srce po malem lezti v čevlje. No, pa to ni bilo najhuje.

V dolgi spalni suknji je stal poleg mize naš gospod učitelj. Pero za ušesom, jedno roko na mizi, drugo na stolu, prijazno oko uprto pa k vratom, kjer so stali naši znanci.

»Velespoštovani gospod učitelj!« tako je začel po prvem pozdravu Lojze in deklamoval svoje voščilo. Ura na steni se je sprožila in začela kukati. Janko in njegov tovariš sta štela; prav devetkrat je zakukala, tudi kanarček na oknu je začel cvrčati, da je šlo kar skozi ušesa. Lojze se ustavi. Tovariša

ga pogledata in vse tri je bilo sram. Menda sta ga zmotila ura in kanarček ter mu zmešala štrečno, da ni mogel naprej.

Sedaj se oglasi Vladko in lepo, gladko govori, a ne svojega voščila, marveč ono pesmico, katero bi imel povedati Ivaničev Janko. Navzlic vsi nesreči, ki je zadela Lojzeta, ni hotel popustiti svojega namena in hotel spraviti v zadrego Janka, da bi ne imel povedati ničesar. S tem bi se mu maščeval za žabo v čevlju.

Niso bile lepe te misli, zakaj maščevanje je greh.

Povedati vam hočem, moji mali bralci, samo še, kako se je to posrečilo Rogljevemu Vladku.

Ko je bil s pesmijo že blizu konca, stopi gospod Brne nekoliko korakov naprej, a Vladko zmeša svoje voščilo, da ni imelo več nobene zmisli, slednjič se ustavi, kakor prej Lojze. Menda ga je motila tudi slaba vest. Za prvo zadrego je torej prišla druga, in ker Janku ni kazalo iste stvari ponavljati za Vladkom, je bila prvima zadregama takoj družica tudi tretja. Kaj pa sedaj?

Janko se je ondaj ojunačil in rekel: »Veleštovani gospod učitelj! Prišli smo, da Vam voščimo v imenu naše šole srečo in blagoslov božji. Hoteli smo to izraziti drugače, pa —«

Gospod Brne je stopil k njim, prijel za desnice ter jih del in stisnil skupaj v svojo roko. Resnemu možu je oroselo oko.

»Ljubi moji učenci, vi sami ste meni najlepše voščilo. V vas samih vidim rasti, cveteti in zoreti svojo srečo. Upam, da se boste vedno tako vedli, da se mi ne skali ta sreča tudi v prihodnjosti. Torej le pogumno naprej!

Hvala vam za častitke! Sporočite svojim starišem najsrčnejši pozdrav. Z Bogom!«

Spoštljivo so se poslovili in odšli z olajšanim srcem.

»Janko nas je rešil!« vzdahne Lojze, ko so bili zopet sami.

»Janko, ne zameri!« reče Vladko in ga prime za ramo. »Ni bilo lepo, da sem te hotel osramotiti.«

»Velika sreča je«, je izpregovoril Janko, ki se je delal, kakor da ni slišal Vladkovih besed, »da sem se jaz tako srečno domislil onega voščila. Sosedov ded so me naučili in rekli, da res ni gosposki sestavljeno, vendar ugaja vsakomur.«

Tiho so se razšli.

S o n e t.

Ge vihra na besnečem morju hruje
In ladijo kot lahno perje meče,
V razsrjeno nebó čolnar proseče
Za pomoč k Stvarniku vzdihuje.

A kadar morje jezno spet miruje,
In vihre se poležejo grozeče,
Ko se obal brodarju zaleskeče:
Blažilen mir mu v srcu zakraljuje.

Tak mir zasije vselej tudi meni,
Ko pride čas nestrpno zaželeni,
Da se zročim naravi v mirno krilo.

V tihoto bajnopolno s celo silo
Blažeča me priroda vsa objame,
Skrbi moreče hipomo odvzame.

Angelar Zdenčan.

